

ΛΥΚΑΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣΠΑΘΑΡΙΟΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ Π' τόμου τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως (σελ. 85—86) ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Mor dtmann μολυβδόβουλλον, προερχόμενον ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ συλλογῆς, ὅπερ φέρει ἐπὶ μὲν τῆς ἐμπροσθίας ὄψεως σταυρὸν κεκοσμημένον ἐπὶ τετραβάθμου βάσεως μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς περίξ ..... ΤΩCω ΔΟΥΛω=[K(ύρι)ε β(οή)θ(ει)] τῷ σῶ δούλω ἐπὶ δὲ τῆς ὀπισθίας τὴν ἐπιγραφὴν :

+ ΛVKA	+ Λυκά
CT'R'A'CIIA	σι(φ) β(ασιλικῶ) πρωτοσπα-
Θ S CTRAT	θ(αρίφ) καὶ σιρατ-
HI' MA. E	ηγ(ῶ) Μα[κ]ε-
ΔON	δον(ίας).

Ὁ Mor dtmann ἀνάγει τὸ μολυβδόβουλλον εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς Μακεδονικῆς δυναστείας. Ἄλλ' ἡ ἐποχὴ αὕτη ἐξικνεῖται ἐπὶ δύο σχεδὸν ἑκατονταετηρίδας (867—1057), ὥστε ἡ τοιαύτη χρονολόγησις γὰρ εἶναι πολὺ γενικὴ καὶ ἀόριστος. Νομίζομεν ὅμως ὅτι δυνάμεθα ἀσφαλῶστερον γὰρ χρονολογήσωμεν τὸ μολυβδόβουλλον συγκρίνοντες αὐτὸ πρὸς ἕτερον δημοσιευθὲν ὑπὸ τοῦ πατρὸς V. Laurent ἐν τῇ Byzantinische Zeitschrift (XXX, 1950). Ταῦτα φέρει ἐπὶ μὲν τῆς ἐμπροσθίας ὄψεως ὅμοιον σταυρὸν μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς περίξ ..... ΟΗΘΗΤΩ CΩΔΟΥΛ [K(ύρι)ε β(οή)θ(ει) τῷ σῶ δούλ(φ)] καὶ ἐπὶ τῆς ὀπισθίας τὴν ἐπιγραφὴν :

+ ΛVKA	+ Λυκά
CTωR'A'C	σιω β(ασιλικῶ) πρωτοσ-
ΠΑΘ'. CTP	παθ(αρίφ) [καὶ] σιρ-
ATHΓ' CT	ατηγ(ῶ) Στ-
VMω	νμῶ[ν](ος).

Ὡς γνωστὸν ἡ κατηγορία τῶν μολυβδοβούλλων ἡ ἔχουσα ὡς κύριον γνώρισμα ἐπὶ τῆς ἐμπροσθίας ὄψεως σταυρὸν, ἀπλοῦν ἢ διπλοῦν, συνήθως ἔχοντα ἐκατέρωθεν ἐλικοειδῆ ἀποβλαστήματα, ἀποτελεῖ συνέχειαν τῆς παλαιότερας ἐν ἣ ὑπάρχει ἐπὶ τῆς ἐμπροσθίας ὄψεως σταυροειδὲς μονογράφημα ἀναλυόμενον εἰς *Κύριε ἢ Θεοτόκος βοήθει* μετὰ τῶν λέξεων ἐν ταῖς γωνίαις τῶν σκελῶν τῶ-σῶ-δού-λω. Ἡ κατηγορία αὕτη χρονολογικῶς ἀνάγεται εἰς τὴν Η' καὶ Θ' ἑκατονταετηρίδα, επικρατοῦσα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς εἰκονομαχίας. Ἡ δὲ κατηγορία εἰς ἣν ἐμφανίζεται ὁ σταυρὸς περὶ τὰ τέλη τῆς Θ' ἑκατονταετηρίδος, ἀποτελοῦσα ἐξέλιξιν τῆς προηγουμένης ἐπεκτείνεται μέχρι τῶν μέσων περιῶπου τῆς ΙΑ' ὡς καθίσταται φανερὸν ἐξ ἀσφαλοῦς κατατάξεως μολυβδοβούλλων. Διὰ

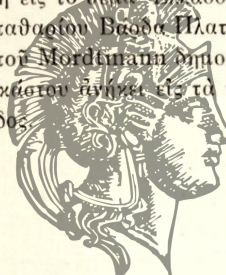
Κων. Μ.
Κωνσταντινουπόλις
"Αρχαῖα Θρακία"
"Μολυβδόβουλλον"
"Ἰστορικὸν Οὐρανόγραμμα"
Αθῆναι. 2!
1940-1941
σ. 5-6

ΔΕΚΑΔΗΜΙΑ ΔΟΗΝΩΝ

τοῦτο εἰς τὴν ἀσφαλεστέραν κατάταξιν τῶν μολυβδοβούλλων τῆς κατηγορίας ταύτης συντελεῖ ἡ ἐν γένει τεχνοτροπία αὐτῶν καὶ ὁ ρυθμὸς τῶν γραμμάτων.

Ἐκ τῆς φωτοτυπικῆς εἰκόνας ἦν δημοσιεύει ὁ πατὴρ Laurent τοῦ μολυβδοβούλλου τοῦ στρατηγοῦ Στυμῶνος Λυκάστου (αὐτόθ. πίναξ IV ἀρ. 12), ἐξάγεται ὅτι τοῦτο δύναται ν' ἀναχθῆ εἰς τὰ τέλη τῆς Θ' ἢ τὸ πρῶτον ἡμισυ τῆς Γ' ἑκατονταετηρίδος, ἐπειδὴ ὅμως τὸ ὄνομα Λύκαστος εἶναι σπανιώτατον τόσον εἰς τὰ μολυβδόβουλλα ὅσον καὶ τὰς ἄλλας πηγὰς ¹, ἐπιτρέπεται νὰ θεωρήσωμεν πιθανώτατον ὅτι ὁ πρωτοσπαθάριος Στυμῶνος Λύκαστος εἶναι ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν ὁμώνυμον στρατηγὸν Μακεδονίας, προαχθεὶς ἐκ τοῦ πρώτου μικροῦ θέματος εἰς τὸ πολὺ σπουδαιότερον καὶ μεγαλύτερον τῆς Μακεδονίας. Ἄλλως τε εἶναι γνωστὸν ὅτι συχνότατα ἐγένοντο τοιαῦται μεταθέσεις στρατηγῶν ἀπὸ θέματος εἰς θέμα. Ἐπὶ Ρωμανοῦ τοῦ Λεκαπνοῦ, διὰ νὰ περιορισθῶμεν εἰς ἓν μόνον παράδειγμα, ὁ διαδεχθεὶς ἐν ἔτει 921 τὸν στρατηγὸν Πελοποννήσου Ἰωάννην τὸν Πρωτεύοντα πρωτοσπαθάριος Κρηνίτης Ἄροτρας, ὁ κατατείλας τὴν στάσιν τῶν σλαβικῶν φυλῶν Μηλιγγῶν καὶ Ἐξερτιῶν, μετ' οὐ πολὺ μετετέθη εἰς τὸ θέμα Ἑλλάδος, ἀντικατασταθεὶς ἐν Πελοποννήσῳ ὑπὸ τοῦ πρωτοσπαθαρίου Βασίλα Πλατυπόδη.

Κατὰ ταῦτα, τὸ ὑπὸ τοῦ Μοιράτσα δημοσιευθὲν μολυβδόβουλλον τοῦ στρατηγοῦ Μακεδονίας Λυκάστου ἀνήκει εἰς τὰ τέλη τῆς Θ' ἢ τὸ πρῶτον ἡμισυ τῆς Γ' ἑκατονταετηρίδος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Κ. Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΘΗΝΩΝ

1) Τὸ μόνον μολυβδόβουλλον ἐν ᾧ ἀπαντᾷ τὸ αὐτὸ ὄνομα εἶναι τοῦ ἀναγραφέως Πελοποννήσου Λυκάστου. Τοῦτο φέρει ἐπὶ τῆς ἐμπροσθίας ὄψεως σταυροειδὲς μονογράφημα ἀναλυόμενον εἰς Θεοτόκε βοήθει μετὰ τῶν λέξεων ἐν ταῖς γωνίαις τῶν σκελῶν τῶ-σῶ-δού-λω καὶ δύναται νὰ ταχθῆ εἰς τὴν Θ' ἑκατονταετηρίδα (Schlumberger, Sigillographie de l'Empire Byzantin σελ. 181 ἀρ. 6. Κωνσταντοπούλου Βυζαντινὰ μολυβδόβουλλα τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου σελ. 23 ἀρ. 26). Εἰς δὲ τὰς φιλολογικὰς πηγὰς μόνον ἀπαξ ἀπαντᾷ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐν ἐπιστολῇ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, δι' ἧς παραμυθεῖ τὸν ὑπατον Λύκαστον ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς γυναίκος αὐτοῦ (Laurent αὐτόθι).